

ผลของการสอนแบบโครงงานในวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อการพัฒนาบุษย์ต่อเจตคติวิชาชีพการพยาบาล นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทยทหารอากาศ

น.ก.หญิง เกษร เกษมสุข*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนแบบโครงงานในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์ที่มีต่อเจตคติวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ (นพอ.) ชั้นปีที่ 1 ตัวอย่างเป็น นพอ. ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทยทหารอากาศที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 49 คน โดยเข้าร่วมโปรแกรมการสอนแบบโครงงานในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์จำนวน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การคิดและเลือกหัวข้อ 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูล 3) การเขียนเค้าโครงของโครงงาน 4) การลงมือทำโครงงาน 5) การเขียนรายงานและ 6) การแสดงผลงาน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแบ่งเป็น 4 ด้าน คือด้านค่านิยมของสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานและด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่า t-test แบบ Two-Related-Samples test

ผลการศึกษาพบว่า (1) นพอ. ชั้นปีที่ 1 ก่อนการทดลอง มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลระดับดี $\bar{X} = 3.71$ หลังได้รับการสอนแบบโครงงานในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี $\bar{X} = 3.94$ และคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทั้งก่อนและหลัง ได้รับการสอนแบบโครงงานในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นพอ. ชั้นปีที่ 1 มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลระดับดี หลังการทดลองครั้งที่ 1 $\bar{X} = 3.94$ และเมื่อมีการติดตามครั้งที่ 2 พบว่ายังคงมีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลระดับดี $\bar{X} = 4.00$ และคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การสอนแบบโครงงาน เจตคติวิชาชีพการพยาบาล

* หัวหน้าภาควิชาความรู้พื้นฐาน กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทยทหารอากาศ

The Effects of Project Base Learning in General Education for Human Development Subject on Attitude Toward the Nursing Profession of First Year Air Force Student Nurses, Royal Thai Air Force Nursing College, Directorate of Medical Services.

Wing Commander Kesorn Kasemsuk

Abstract

This quasi experimental research aimed to study the effects of project based learning in general education for human development subject on attitude toward the nursing profession of First Year Air Force student nurses, Royal Thai Air Force Nursing College, Directorate of Medical Services Academic year 2012. The sample is 49 First Year Air Force student nurses who studied in the second semester in academic year 2012. The project based learning in general education for human development subject program ran six steps which are; 1) brain storming to choose the title 2) survey the community for data collection 3) write the project proposal 4) hands on activity 5) report 6) show the project result. The attitude toward the nursing profession of Air Force Student Nurses contained 4 sectors such as; social value, professional characteristics, nursing practice and relationship among the others were used as the research tool and the data were analyzed by Two-Related-Samples test.

The results were as follows: (1) The average score of the attitude toward the nursing profession of First Year Air Force student nurses was good with before they were tested 3.71 score. After they got the project based learning in general education for human development subject program, the average score of the attitude toward the nursing profession of First Year Air Force student nurses increased to 3.94 but still good which was significantly different at level .05. (2) The average score of the attitude toward the nursing profession of First Year Air Force student nurses after their first experiment was 3.94, and after the 2nd follow up, it showed that the average score remained good, and increased to 4.00 that was significantly different at level .05.

Keywords : Project Based Learning, Attitude Toward the Nursing Profession

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคมในด้านการส่งเสริม ป้องกันรักษา และฟื้นฟูสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาลนั้น มีการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ นับว่าเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันการศึกษาพยาบาล ทั้งนี้วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ (วพอ.พอ.) เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาล สถาบันหนึ่งที่ไม่เพียงแต่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ (นพอ.) เท่านั้น แต่รวมไปถึงการสร้างเสริมให้ นพอ. เป็นบัณฑิตที่มีความเพียบพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและมีคุณสมบัติที่สมบูรณ์ของบัณฑิต ดังจะเห็นได้จากภาพพจน์ที่สังคมทั่วไปมองวิชาชีพการพยาบาลว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความเอื้ออาทร มีความน่าเชื่อถือ มีกิริยาสุภาพนุ่มนวล เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งล้วนเป็นคุณสมบัติสำคัญ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล การที่พยาบาลจะมีลักษณะดังกล่าวได้นั้นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล (วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ, 2551)

เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ เนื่องจากผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบและความอดทนสูง ต่อการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาที่เข้าศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลแต่ละคนมีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลต่างกัน เช่น บางคนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพ เนื่องจากเข้ามาศึกษาเพราะถูกบังคับจากพ่อแม่ผู้ปกครอง บางคนเข้ามาศึกษาเนื่องจากคิดว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีงานทำง่าย หรือชอบเครื่องแบบสีขาวยของพยาบาลอยู่แล้ว เป็นต้น จากการศึกษาของ พัฒนวัต เสรินทวัฒน์ และจริยา คมพยัคฆ์ (2537) พบว่าเจตคติของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2536 โดยวัดเจตคติของนักศึกษาเมื่อศึกษาชั้นปีที่ 1 จนจบหลักสูตร พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาลดลงตามลำดับชั้นปีที่สูงขึ้น ซึ่งการที่นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติการพยาบาลย่อมส่งผลต่อการแสดงออกด้านอารมณ์ เช่นรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ อยากรเปลี่ยนงาน ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อผู้รับบริการ และยังส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการพยาบาลอีกด้วย ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลจะทำให้นักศึกษามีความสนใจ อยากรเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในทางตรงข้ามถ้านักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพก็จะทำให้นักศึกษาไม่สนใจที่จะเรียนรู้ ไม่อดทนต่อความยากลำบากในการศึกษาหาความรู้ ทำให้นักศึกษาลาออกในที่สุด นั่นคือ การที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานในวิชาชีพการพยาบาลนั้นต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาหรือพยาบาลวิชาชีพมีความรัก มีความสนใจ ใฝ่ที่จะเรียนรู้ และมุ่งหวังที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการทำงานในวิชาชีพการพยาบาล

จากการสอบถาม นพอ. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 50 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2555 พบว่า เข้ามาเรียนที่ วพอ.พอ. มีหลายปัจจัยด้วยกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 อยากรับราชการ (โดยที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิชาชีพ) ร้อยละ 20 อยากเป็นทหาร ร้อยละ 26 อยากมีอาชีพที่มั่นคง และสร้างฐานะช่วยพ่อแม่ ร้อยละ 14 อยากได้ทุนการศึกษา ร้อยละ 4 อยากเรียนไกลบ้าน โดยผู้เข้าศึกษาเองอาจไม่ชอบและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะมี ความรู้สึกฝืนใจขาดแรงจูงใจและขาดความสุขในการเรียน มีเพียงร้อยละ 16 ที่ต้องการช่วยเหลือ ผู้ป่วย จะเห็นว่า นพอ. มีความต้องการหรือคาดหวังที่แตกต่างกันไป พระพรหมคุณาภรณ์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า “การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหา/สร้างสรรค์สังคม จะเป็น แนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความต้องการที่เป็นกุศล จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวิชาชีพ หรือเจตคติ ที่ดีต่อวิชาชีพได้” รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ (พอวศ 101) จัดการเรียนการสอน ทั้งแบบบรรยายและโครงการ ซึ่งการสอนแบบโครงการเป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการ แก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สังคม ทั้งนี้วิชาศึกษาทั่วไปเน้นสาระเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ สร้างคนให้เป็นบัณฑิต ดำเนินชีวิตได้ดีงาม มีความสุข อยู่กับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อย่างเกื้อกูล นำความรู้หรือเครื่องมือที่ได้จากวิชาชีพ/วิชาเฉพาะมาช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ สังคม สอดคล้องกับธีระชัย ปุณฺณโชติ (2531) ได้กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นการเรียนรู้ผ่าน การปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนทำการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจอย่างลุ่มลึกลงไปในเรื่องละเอียด ของเรื่องนั้น ภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร มีอิสระ ให้เกียรติ ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในฐานะ คนคนหนึ่งที่มีสิทธิเท่าเทียมกัน และผลจากการทำโครงการ ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น ในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิจรรณญาณ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้เจตคติ ที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลสามารถที่จะพัฒนาได้ โดยอาศัยการเรียนรู้ของบุคคลผ่านประสบการณ์ ที่เขาได้รับ ซึ่งการเรียนรู้นี้มีได้ทั้งในและนอกห้องเรียน จะปรากฏในลักษณะของปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู-นักเรียน กลุ่มเพื่อน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ทุกอย่าง (เพ็ญพรรณ มหาผล, 2539: 4)

จากความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล รวมถึงการพัฒนาเจตคติที่ดี ซึ่งช่วยส่งเสริมพฤติกรรมในทางบวกแก่ นพอ. ได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการสอนแบบโครงการ ในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล อีกทั้งยังเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อการเรียนในระดับชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้น อันจะส่งผลให้เป็นพยาบาล ที่มีคุณภาพ และเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนแบบโครงงาน ในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคนุษย์ต่อเจตคติวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ หลังได้รับการสอนแบบโครงงานของวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคนุษย์มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองซึ่งมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ค่านิยมของสังคม 2) ลักษณะวิชาชีพ 3) การปฏิบัติงาน และ 4) ความสัมพันธ์ กับผู้ร่วมงาน ผู้รับบริการ ประชากร เป็นนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ จำนวน 49 คน ปีการศึกษา 2555

ตัวอย่าง เป็น นพอ. ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive-sampling) จำนวน 49 คน ด้วยการแบ่ง นพอ. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 49 คน ออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ตามความสมัครใจซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน/กลุ่ม รวม 7 กลุ่ม ณ มูลนิธิคุ้มครองเด็ก 4 แห่ง บ้านพักคนชรา 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่งและวัด 1 แห่ง รวม 7 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ จำนวน 35 ข้อ
2. โปรแกรมการสอนแบบโครงงานประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้ 1) การคิดและเลือกหัวข้อ 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูล 3) การเขียนเค้าโครงของโครงงาน 4) การลงมือทำโครงงาน 5) การเขียนรายงานและ 6) การแสดงผลงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตัวอย่าง ตอบแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ คะแนนที่ได้ถือเป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. จัดโปรแกรมการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพตามขั้นตอนที่กำหนด

3. เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ 2 ครั้ง โดย ครั้งแรกเมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอด้วยปากเปล่า และครั้งที่ 2 หลังนำเสนอด้วยโปสเตอร์ (ห่างกัน 1 เดือน) ถือเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ทั้งก่อนและหลังการทดลองแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ โดยการทดสอบค่า t-test แบบ Two-Related-Samples test

ผลการวิจัย

นักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพจำนวน 6 ขั้นตอน มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.00$) และแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ จำแนกเป็นรายด้าน

เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล	Pretest			Post-test 1			Post-test 2		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านค่านิยมทางสังคม	3.53	0.73	ดี	3.70	0.67	ดี	3.78	0.62	ดี
ด้านการปฏิบัติงาน	3.68	0.65	ดี	3.84	0.62	ดี	3.87	0.54	ดี
ด้านลักษณะวิชาชีพ	3.92	0.57	ดี	4.09	0.52	ดี	4.13	0.49	ดี
ด้านสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ	3.71	0.66	ดี	4.12	0.74	ดี	4.20	.70	ดี
รวม	3.71	0.65	ดี	3.94	0.64	ดี	4.00	0.59	ดี

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของคะแนน เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ครั้งที่ 1

ระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Pair t-test	
	(\bar{X})	(S.D.)	t-test	p-value
ก่อนการทดลอง	3.71	.256	-8.822	<0.05
หลังการทดลอง-1	3.94	.257		

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ของคะแนน เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล หลังการทดลอง ครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2

ระยะเวลา	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Pair t-test	
	(\bar{X})	(S.D.)	t-test	p-value
ก่อนการทดลอง	3.94	.257	-7.584	<0.05
หลังการทดลอง-1	4.00	.229		

การอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์จำนวน 6 ชั้นตอน มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.00$) และแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ พรพุทธิชัย (2551) พบว่าการสอนแบบโครงการในวิชาวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย มีเจตคติ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สูงขึ้นและสอดคล้องกับ ภัทริยา มาลาทอง (2545) พบว่า การเรียนแบบตั้งเป้าหมาย การเรียนอย่างมีความสุขมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพ การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมถึง อนุรักษ์ คูอาริยะกุล และคณะ (2554) พบว่า นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรดิตต์ มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์ช่วยให้ นพอ. ชั้นปีที่ 1 มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น และอยู่ในระดับดี น่าจะเป็นผลมาจากการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์ เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยการให้ นพอ. ชั้นปีที่ 1 จัดกลุ่มกันเอง กลุ่มละ 7 คนทั้งหมด 7 กลุ่ม

โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ 1 คนต่อกลุ่ม ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการทำโครงการเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ นพอ. ได้เรียนรู้ และได้ปฏิบัติจริง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การคิดและเลือกหัวข้อ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูล การเขียนเค้าโครงของโครงการ การลงมือ ทำโครงการ การเขียนรายงาน และการแสดงผลงาน

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกของการทำโครงการด้วยการระดมสมองเลือกหัวข้อเรื่องที่กลุ่มสนใจและต้องการหาคำตอบ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่กำหนดในสาระวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุคลิก ดั่งตัวอย่าง “นพอ. สงสัยและอยากทราบว่า เพราะอะไรผู้สูงอายุจึงเข้าไปอยู่ในบ้านพักคนชราอยู่กันอย่างไร ใครจะดูแล” หรือ “เด็กในมูลนิธิเขาอยู่กันอย่างไร” เป็นต้น ในขั้นตอนแรกนี้ นพอ. เลือกแหล่งศึกษารวม 7 แห่ง ได้แก่ มูลนิธิคุ้มครองเด็ก 4 แห่ง บ้านพักคนชรา 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง และวัดอีก 1 แห่ง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารวบรวมข้อมูล ด้วยการสำรวจแหล่งศึกษารวมทั้งการใช้แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งแต่ละกลุ่มจะดำเนินการติดต่อประสานแหล่งศึกษาด้วยตนเอง จากนั้นจะให้ นพอ. ได้สะท้อนคิดจากการที่ได้มีโอกาสรับรู้/ สัมผัสปัญหาความทุกข์ยากของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ช่วยให้ นพอ. เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ต่อบิดา มารดา และผู้ปกครอง ดังคำพูดที่ว่า “อาจารย์คะ หนูรู้สึกว่าหนูโชคดีมาก ๆ เลยค่ะ เพราะว่าก่อนหน้านี้นหนูคิดว่า พ่อ แม่ทำร้ายหนูโดยให้มาเรียนพยาบาล แต่ตอนนี้หนูเข้าใจแล้วว่าถึงแม่หนูจะไม่สุขสบายเหมือนอยู่ที่บ้าน แต่หนูมีโอกาส รวมทั้งได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าน้อง ๆ ในมูลนิธิ น้อง ๆ น่าสงสารมาก คินนี้หนูจะโทรศัพท์ไปหาพ่อ และจะขอบคุณพ่อที่มอบสิ่งดี ๆ ให้หนู หนูจะตั้งใจเรียนค่ะ จะได้เป็นพยาบาลที่เก่งค่ะ”

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดทิศทางของการทำโครงการ โดยสมาชิกกลุ่มจะร่วมกันวางแผนรวมทั้งเขียนโครงร่างโครงการ เพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งเพื่อน นพอ. เป็นการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุง ก่อนลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งในการร่วมฟังการนำเสนอโครงร่างโครงการของเพื่อน พบว่า นพอ. แต่ละคนให้ความสนใจซักถามและให้ข้อเสนอแนะ เช่น นพอ. หนึ่ง... “เด็กในมูลนิธิถูกทารุณกรรมจากพ่อแม่ น่าสงสารจัง อยากเรียนไม่ได้เรียน ดังนั้นนับจากนี้เราจะตั้งใจเรียน เพื่อเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคต” ...หรือ “อ้าว ! พยาบาลไม่ต้องทำงานอยู่ในโรงพยาบาลก็ได้เทรอก กลุ่มตัวเองจะสอนให้เด็ก ๆ เซ็ดตัวลดไข้เองหรือ เก่งจัง”... หรือ... “อาจารย์คะ ก่อนหน้านี้น หนูรู้สึกรำคาญ คุณยายที่บ้านมากเลย จู้จี้ สารพัด แต่ตอนนี้ หนูเข้าใจแล้วค่ะ หนูขอสัญญาว่าหนูจะตั้งใจเรียน เพื่อที่ว่าหนูจะได้ นำความรู้ไปดูแลคนที่หนูรัก รวมทั้งผู้ป่วยด้วยค่ะ” เป็นต้น จะเห็นได้ว่า นพอ. เริ่มมีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจลักษณะของวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้นจากนั้นกลุ่มนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงการตัดสินใจ แก้ปัญหาตามความเหมาะสมของสถานการณ์ด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยติดตามให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เช่น การทำกิจกรรม ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาระพิเศษ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาระยะเวลาในการทำกิจกรรมลดลง จาก 3 ชั่วโมง เหลือแค่ 2 ชั่วโมง แต่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งหลังจากเสร็จสิ้น การจัดกิจกรรม จะมีการพูดคุยถึงปัญหาข้อขัดข้องและข้อเสนอแนะ รวมทั้งให้ นพอ. ได้สะท้อนคิดถึงประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม ซึ่งการที่ นพอ. ได้ทำโครงการ ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้ นพอ. รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และวิชาชีพการพยาบาล ดังเช่น นพอ. สาม...“อาจารย์คะ หนูภูมิใจมากเลยคะ คุณตาคุณยาย บอกว่า หนูเก่ง อยู่แค่ ปี 1 ยังมีจิตใจ มาช่วยสอน ให้ตา ล้างมือให้ถูกต้อง เมื่อก่อนตาไม่รู้หรอก ก็ล้าง ๆ ไป แต่ตอนนี้รู้แล้วว่าต้องล้างอย่างไรจึงถูกต้อง ไม่งั้นเชื้อโรคก็ยังคงติดมือ คุณตาชอบใจหนูใหญ่เลย” หรือ “อาจารย์และเพื่อน ๆ ค่ะ น้อง ๆ ชมหนูใหญ่เลย ว่าเก่งจังโตขึ้นอยากเป็นพยาบาลเหมือนพี่”...เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงาน โดยสมาชิกกลุ่มจะร่วมกันสรุปการทำงาน รวมทั้งบททวนและประเมินการทำกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนา ปรับปรุงต่อไป จากนั้นนำผลการดำเนินโครงการ มาเขียนรายงาน รวมทั้งวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการ กับจุดมุ่งหมายของวิชาในกลุ่มมนุษยศาสตร์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจากนั้น

ขั้นตอนที่ 6 การแสดงผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยครั้งแรกนำเสนอด้วยปากเปล่า และต่อจากนั้นอีก 1 เดือนนำเสนอด้วยโปสเตอร์ โดยสมาชิกทุกคนจะมีโอกาสได้รับเลือกให้เป็นผู้นำเสนอผลงานด้วยการสุ่มจับรายชื่อสมาชิก ผลงาน ของแต่ละกลุ่ม จะได้รับการประเมิน/ชื่นชมจากสมาชิกกลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชารวมทั้งคณาจารย์และบุคลากรของ วพอ.พอ. ดังเช่น...“สาม..ตัวเองเก่งมากเลย ที่สามารถ สอนเด็ก อายุ 7-12 ขวบดูแลตัวเอง ด้วยการวัดไข้และเช็ดตัวลดไข้ด้วยตัวเองได้ เยี่ยมจริง ๆ”...หรือ... “กลุ่มนี้เยี่ยมจริง ๆ ฟังเรียนเช็ดตัว นำไปสอนได้แล้ว สุดยอด”...เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนจะช่วยให้ นพอ. ได้เรียนรู้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้เป็นผู้ที่คิดเป็นทำเป็น มีความสามารถในการแก้ปัญหาช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ สร้างวินัยในตนเอง ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผน การจัดระบบงาน การให้ความคิดเห็นและสร้างข้อตกลงร่วมกัน (Kilpatrick, 2006) และสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (2554) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหา/ สร้างสรรค์สังคม จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความต้องการที่เป็นกุศล จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวิชาชีพ หรือเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพได้”

นักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการสอนแบบโครงการในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเพิ่มขึ้น และอยู่ในระดับดี เนื่องจาก นพอ. ได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยการนำศาสตร์ในหมวดศึกษาทั่วไปและศาสตร์ทางการพยาบาลไปใช้ในการแก้ปัญหา/ สร้างสรรค์สังคมกับกลุ่มเป้าหมาย ณ แหล่งศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านค่านิยมทางสังคม: ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นพอ. ชั้นปีที่ 1 มีเจตคติระดับปานกลาง เกี่ยวกับวิชาชีพการพยาบาลมีโอกาสก้าวหน้าช้า ดังนั้น วพอ.พอ. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการทำงาน หรือการศึกษาต่อ

2. ด้านลักษณะวิชาชีพ: ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นพอ. ชั้นปีที่ 1 มีเจตคติ ระดับพอใช้ โดยมีความเชื่อว่าวิชาชีพการพยาบาลเสี่ยงต่อการ ติดโรค ดังนั้น ควรมีการส่งเสริม กระตุ้นให้ นพอ. มีความตระหนักถึงการป้องกันตนเอง โดยให้ความสำคัญและเน้นย้ำถึงเทคนิคและหลักการป้องกันเชื้อโรค

3. ด้านการปฏิบัติงาน: ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นพอ. ชั้นปีที่ 1 มีเจตคติระดับพอใช้ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานพยาบาลทำให้มีการพักผ่อน ไม่เพียงพอดังนั้นควรส่งเสริมให้ นพอ. รู้สึกว่าการเป็นสมาชิกในวิชาชีพการพยาบาล จะต้องเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อสังคม ต้องใช้ความอดทนอย่างมาก ชมเชยเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง ด้วยการปลุกฝังและเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศกรมแพทย์ ทหารอากาศ ทุกชั้นปี

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มี ความสัมพันธ์กับ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

3. ควรมีการศึกษาเทคนิค วิธีการพัฒนานักเรียนพยาบาลทหารอากาศให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- ธีระชัย ปุณณโชติ. (2531). *การสอนกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ คู่มือสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *การศึกษาทั่วไปเพื่อสร้างบัณฑิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศุภนิชการพิมพ์
- เพ็ญพรรณ มหาผล. (2539). *ผลการสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ต่อเจตคติในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์. (2537). *ทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและโรงพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภัทริยา มาลาทอง. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ การเรียนอย่างมีความสุข กับทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ. (2551). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551*. วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ
- ยุคลธร แจ่มฤทธิ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติต่อวิชาชีพรูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรสาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพรรณิ พรพุทธิชัย. (2551). *อิทธิพลของการสอนวิชาโครงการวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคซิมีเพล็กซ์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อนัญญา คูอาริยะกุล และคณะ. (2554). *เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนูตรดิตถ์ สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข
- Kilpatrick, W. H. (2006). "Project Method". Retrieved September 18, 2012, from <http://education.families.com>